

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ของวัยรุ่นตอนต้นในจังหวัดเชียงราย

FACTORS ASSOCIATED WITH SEXUAL RISK BEHAVIORS AMONG EARLY ADOLESCENTS IN CHIANG RAI PROVINCE

ผกาภานต์ เนตรสุวรรณ, จิราณี ปัญญาปิน*, ทักษพรชาติเผือก, พิชญานิน แสงทอง, สาริศา ศรีบัว,
เกียรติศักดิ์ สรัสชานา, ธนกร นาวิว่อง, เมธาวี สืบทิ, สิริกัญญา สิทธิสม, กนกภรณ์ พรหมเผ่า, รังสิมา จันทร์ทูลย์
Phakakan Natsuwan, Jirane Panyapin*, Taksapron Chatpuaek, Phitchayanin Saengthong, Sarisa Sribua
Kiattisak Saratchana, Thanakon Naweewong, Methawee Suebthi, Sirikanya Sittisom,
Kanokphon Phrompao, Rangsi Chantoon
สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เชียงราย
School of Nursing, Mae Fha Luang University, Chiang Rai province
*Corresponding author E-mail: jirane.pan@mfu.ac.th

Received: 25 Sep., 2025 Revised: 11 Dec., 2025 Accepted: 15 Dec., 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาหาความสัมพันธ์ เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นตอนต้น โดยใช้กรอบแนวคิดแบบจำลองการส่งเสริมสุขภาพ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 จังหวัดเชียงราย จำนวน 340 คน โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามการเข้าถึงสื่อกระตุ้นทางเพศ และแบบสอบถามพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศภายใน 3 เดือนที่ผ่านมา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา สถิติไคสแควร์ และสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นตอนต้นอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X}$ =24.74, SD=10.86) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นตอนต้น ได้แก่ สถานภาพสมรสของบิดามารดา ($\chi^2 = .608, p = .002$) การเข้าถึงสื่อกระตุ้นทางเพศ ($r = .248, p < .01$) ความถี่ในการอยู่ด้วยกันสองต่อสองกับเพื่อนสนิท ($r = .211, p < .01$) พฤติกรรมการมีแฟน ($r = .173, p < .01$) และผลการเรียนล่าสุด ($r = .173, p = .007$) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นตอนต้น ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว ($\chi^2 = -.137, p = .006$) ระดับการศึกษา ($\chi^2 = -.104, p = .028$) และอายุ ($r = -.102, p = .031$)

ดังนั้นจึงควรลดปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม ที่ส่งเสริมให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเพิ่มขึ้นและหาแนวทางป้องกันลดพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นต่อไป

คำสำคัญ: พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ, วัยรุ่นตอนต้น, จังหวัดเชียงราย, ปัจจัยความสัมพันธ์

Abstract

This descriptive correlational study aimed to examine level of sexual risk behaviors and the factors associated with sexual risk behaviors in early adolescents, using the Health Promotion Model as a conceptual framework. The samples consisted of 340 lower secondary school students from Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 1. **The study employed** multi-stage random sampling. Data were collected using a questionnaire that included general information, access to sexually explicit media, and sexual risk behaviors within the past three months. Data were analyzed using descriptive statistics, Chi-square test, and Pearson's correlation coefficient.

The research findings indicated that the sexual risk behavior among early adolescents was a low level ($\bar{X}=24.74$, $SD=10.87$). Factors demonstrate a positive correlation with sexual risk behavior among early adolescent included parental marital status ($\chi^2= .608$, $p= .002$) access to sexually explicit media ($r= .248$, $p < .01$) the frequency of being alone with a close friend ($r= .211$, $p < .01$) having a romantic partner ($r= .173$, $p < .01$), and recent GPAX ($r= .173$, $p= .007$) Factors demonstrate a negative correlation with sexual risk behavior among early adolescent included family member relationships ($\chi^2= -.137$, $p= .006$) educational level ($\chi^2= -.104$, $p= .028$), and age ($r=-.102$, $p= .031$)

The study suggests that it is essential to reduce the enabling and reinforcing factors that promote an increase in sexual behaviors. Future interventions should focus on preventative measures to decrease sexual activity among students.

Keywords: Sexual risk behaviors; Early adolescents; Chiang Rai province; Factors associated

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในกลุ่มวัยรุ่น นับเป็นปัญหาสำคัญที่กำลังได้รับความสนใจในระดับประเทศ โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นช่วงวัยแห่งการเปลี่ยนผ่านจากวัยเด็กสู่ความเป็นวัยรุ่น การเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ ทำให้นักเรียนในช่วงวัยนี้มีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมที่เกิดจากความอยากรู้อยากลองและขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเพศศึกษาและการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง ซึ่งผลกระทบที่ตามมา ได้แก่ การเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ก่อนวัย

อันควร แม้ว่าปัญหา แม่วัยรุ่นมีแนวโน้มลดลง แต่พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยมีเพิ่มขึ้น ข้อมูลจากกระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่าอัตราการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ยังคงอยู่ในระดับสูงรวมถึงการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์จากสถานการณ์ในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2564 พบอัตราการคลอดในวัยรุ่นอายุ 15-19 ปี ต่อประชากรหญิง 1,000 คน คิดเป็น 35, 31.3 และ 29.01 ตามลำดับ (สำนักอนามัยเจริญพันธุ์, 2564) สาธารณสุขในจังหวัดเชียงราย อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี ในปี 2565-

2566 เท่ากับ 23.19 และ 20.11 ตามลำดับ และยังพบอัตราการตั้งครรรภ์ซ้ำในหญิงอายุน้อยกว่า 20 ปี 15.16 และ 16.19 ตามลำดับ (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย, 2567) นอกจากนี้ จากปัญหาพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมทำให้ ปัจจุบันอัตราป่วย โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ 5 โรคหลักของประเทศไทย ได้แก่ โรคหนองในแท้ โรคซิฟิลิส โรคหนองในเทียม โรคแผลริมอ่อน และโรคฝีมะม่วง มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากข้อมูลกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ระบุว่า ปี พ.ศ. 2565 ประเทศไทย มีผู้ติดเชื้อรายใหม่ 9,230 คน ซึ่งเกือบครึ่งหนึ่งของผู้ติดเชื้อรายใหม่ เป็นเยาวชนอายุ 15-24 ปี จำนวน 4,379 คน โดยการติดเชื้อรายใหม่ร้อยละ 96 เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ได้มีการป้องกัน (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างสุขภาพ, 2566) ซึ่งเป็นผลมาจากวัยรุ่นเหล่านี้มีปัจจัยพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่ไม่เหมาะสม

วัยรุ่น และเยาวชนเป็นกลุ่มประชากร ในช่วงวัยที่กำลังเปลี่ยนผ่านจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ มีการแบ่งช่วงอายุวัยรุ่น แบ่งออกเป็น 3 ช่วงวัย คือ ตอนต้น (อายุ 13-15 ปี) ตอนกลาง (อายุ 15-17 ปี) และตอนปลาย (อายุ 18-19 ปี) วัยรุ่นตอนต้น เป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายใต้ การเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจ วัยรุ่น เป็นวัยที่เริ่มมีความรักและความรู้สึกอารมณ์ทางเพศ ได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับวัยรุ่นตอนต้น นำไปสู่การมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ (นันทน์ภัส ภูวะสุวรรณ และคณะ, 2566) การมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ของวัยรุ่น มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ได้แก่ ปัจจัยภายในบุคคลและปัจจัยภายนอกบุคคล ปัจจัยสภาพแวดล้อม ครอบครัวและบุคคลรอบข้าง รวมถึงสิ่งเร้าและสิ่งกระตุ้นรอบด้านเป็นทั้ง ปัจจัยบวกและปัจจัยเสี่ยงที่สังคม ได้แก่ การควบคุม กำกับของบิดามารดา สัมพันธภาพในครอบครัว เป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ (ณิชากัทร ปุณมิกิจ และคณะ, 2563) จากการศึกษา

ทั้งในประเทศและต่างประเทศพบว่า การเข้าถึงสื่อ กระตุ้นทางเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะคติ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และการรับรู้พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของกลุ่มเพื่อน สามารถทำนายพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนมัธยมได้ (วัลลภา วงศ์-ศักดิ์รินทร์, 2564) นอกจากนี้ ยังพบว่าการเปิดรับ ข่าวสารจากสื่อมวลชนในลักษณะกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ เช่น การดูละครโทรทัศน์ เว็บไซต์ที่มีการก่อกวน ปลุกเร้าอารมณ์ทางเพศ การอยู่กับเพศตรงข้ามตามลำพัง การอยู่ในที่ลับตาคน ในโรงภาพยนตร์ การแตะต้อง สัมผัสในเชิงชู้สาวกับเพศตรงข้าม และการแต่งกายที่ล่อแหลม ใส่เสื้อผ้ารัดรูปเน้นสัดส่วน นุ่งสั้นเพื่อดึงดูดความสนใจ เพศตรงข้าม เป็นพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น (วัลลภา วงศ์-ศักดิ์รินทร์, 2564)

การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของวัยรุ่นตอนต้น ไทย มักเกิดในช่วงอายุระหว่าง 10-13 ปี โดยมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นที่เป็นปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน การมีเพศสัมพันธ์ โดยปราศจากการใช้ถุงยางอนามัย การมีเพศสัมพันธ์ กับคู่นอนมากกว่า 1 คน (วิทยา แพงแสง และเกศินี สราญฤทธิชัย, 2565) มีการใช้เครื่องมือที่มีแอลกอฮอล์หรือสารอื่นๆ ก่อนมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 30 และไม่ใช่ถุงยางอนามัยขณะร่วมเพศสูงถึงร้อยละ 63.8 (กฤษฎา สารทอง และคณะ, 2564) นอกจากนี้ ยังพบว่าการรับรู้การมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเพื่อน การเข้าถึงสื่อที่ยั่วความรู้สึกทางเพศ การรับรู้ความรุนแรง ของโรคเอดส์และการตั้งครรรภ์ และการรับรู้ความสามารถในการปฏิเสธพฤติกรรมที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ สามารถร่วมกันทำนาย พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้ (วรรณศิริ ประจันโน และคณะ, 2560) ปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ มีทั้งหมด 4 ปัจจัย ได้แก่ การเข้าถึงสื่อกระตุ้นทางเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะคติ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และการรับรู้พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของกลุ่มเพื่อน (ชัยนันท์ เหมือนเพ็ชร และคณะ, 2563) จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าปัจจัย

ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น
มีทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว และสังคม

ในบริบทของจังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทั้งทางสังคมและวัฒนธรรม พบว่ายังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลด้านเพศศึกษาอย่างครอบคลุม และรอบด้านสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ข้อมูลจากหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ระบุว่ายังพบพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในกลุ่มเยาวชนในระดับที่น่าเป็นห่วง เช่น การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การขาดความรู้เรื่องการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ที่ได้จากสื่อออนไลน์หรือกลุ่มเพื่อน จากการสำรวจพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และการใช้สารเสพติด การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นกลุ่มชาติพันธุ์ จังหวัดเชียงราย พบว่ามีความสัมพันธ์หลังการดื่ม และการใช้สารเสพติด มักมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยในกลุ่มนี้สูงขึ้น (Aung & Perngparn, 2014) แต่ยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ที่ส่งผลให้เด็กวัยรุ่นตอนต้นเหล่านี้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

ดังนั้น การศึกษาเพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดเชียงราย จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวางแผนป้องกันและส่งเสริมพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมในกลุ่มวัยรุ่นตอนต้น ทั้งในระดับสถานศึกษา ชุมชน และภาคนโยบายต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

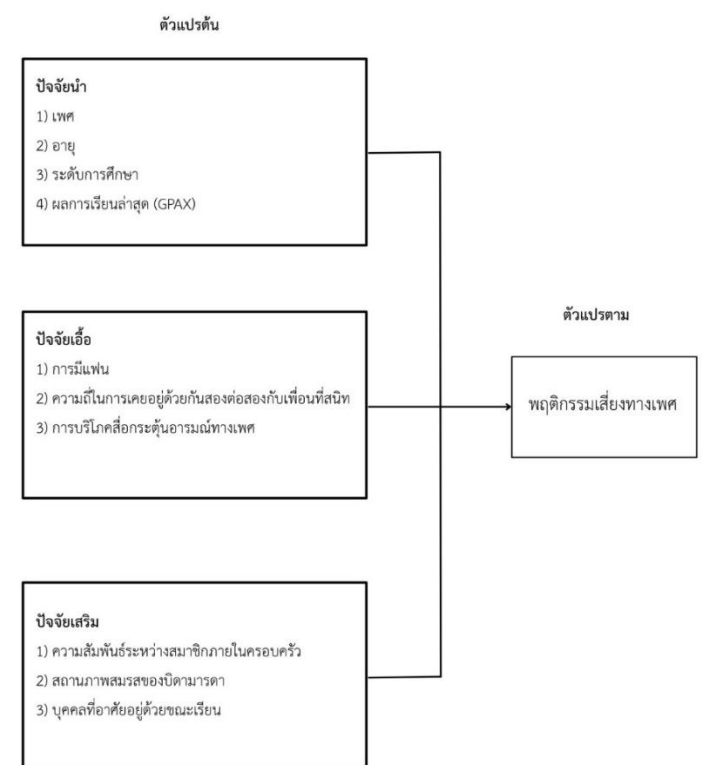
1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นตอนต้นในจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นตอนต้น ในจังหวัดเชียงราย

คำถามวิจัย

1. พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นตอนต้นเป็นอย่างไร
2. ปัจจัยใดที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดแบบจำลองการส่งเสริมสุขภาพ (The PRECEDE – PROCEED MODEL) (Green & Kreuter, 2005) เป็นพื้นฐานแนวคิดการส่งเสริมสุขภาพ ประกอบด้วย 1) สุขภาพและความเสี่ยงด้านสุขภาพมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย 2) การดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างสุขภาพต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรม สิ่งแวดล้อม และสังคม จะต้องมียุทธศาสตร์ในหลายมิติ แนวคิดการส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งเชื่อว่าพฤติกรรมสุขภาพของบุคคล มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) ปัจจัยนำ 2) ปัจจัยเอื้อ และ 3) ปัจจัยเสริม ซึ่งการวิจัยนี้ได้นำแบบจำลองการส่งเสริมสุขภาพนี้มาใช้ เป็นกรอบการวิจัยเพื่อหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นตอนต้น ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาหาความสัมพันธ์ (Descriptive correlation research design) ทำการศึกษาในช่วงเดือนมิถุนายน – เดือนสิงหาคม 2568

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ประจำปีการศึกษา 2568 ในจังหวัดเชียงราย ณ โรงเรียนรัฐขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เขต 1-4 จังหวัดเชียงราย จำนวน 12,531 คน

กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนหญิงและนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนรัฐขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2568 คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการใช้สูตรของ Krejcie & Morgan (1970) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 295 คน และเพิ่มจำนวนอีกร้อยละ 15 เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้จึงมีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 340 คน ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่มหลายขั้นตอน (Stratified multi stage cluster sampling) ขั้นตอนที่ 1 โดยเลือกโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย ซึ่งมีทั้งหมด 4 เขต สุ่มเลือกมา 1 เขตการศึกษา ขั้นตอนที่ 2 คัดเลือกโรงเรียนจากพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 อำเภอเมือง และอำเภอเวียงเชียงรุ้ง (โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา) จาก 150 โรงเรียน ได้ 6 โรงเรียน ที่ทำการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ขั้นตอนที่ 3 สุ่มกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาโดยคำนึงถึงสัดส่วนจำนวนนักเรียนแบ่งตามระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ขั้นตอนที่ 4 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-probability sampling) โดยเลือกนักเรียนตามจำนวนที่คำนวณได้ในแต่ละชั้นตามความสะดวก (Convenience sampling) โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ได้แก่ กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่

1-3 ในปีการศึกษา 2568 สามารถอ่าน เขียนภาษาไทยเข้าใจ ยินดีเข้าร่วมการวิจัย และผู้ปกครองยินดีให้เด็กให้ข้อมูล

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและปรับปรุงจากเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ มีทั้งหมด 3 ส่วน จำนวน 19 ข้อ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ผลการเรียนล่าสุด (GPAX) ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว สถานภาพสมรสของบิดามารดา บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วยขณะเรียน มีแฟน/เพื่อนที่สนิท และความถี่ในการเคยอยู่ด้วยกันสองต่อสองกับเพื่อนที่สนิท

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการเข้าถึงสื่อกระตุ้นทางเพศ พัฒนาโดย ของจิราณี ปัญญาปิ่นและคณะ (2565) มีข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ วัดเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ ประกอบด้วย เป็นประจำ บ่อยครั้ง บางครั้ง ไม่เคย (4 = เป็นประจำ, 3=บ่อยครั้ง, 2=บางครั้ง, 1=ไม่เคย) คะแนนรวมทั้งหมดอยู่ในช่วง 10-40 คะแนน การแปลผลมีคะแนนน้อยกว่า 20 หมายถึง มีความถี่การเข้าถึงสื่อทางเพศน้อยครั้ง ระหว่าง 20-29 คะแนน หมายถึง มีความถี่ในการเข้าถึงสื่อทางเพศปานกลาง และมากกว่า 30 คะแนน หมายถึง มีความถี่ในการเข้าถึงสื่อทางเพศบ่อยครั้ง

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น ดัดแปลงจากแบบสอบถามพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นของเยาวชนในสังคมไทยสำหรับวัยรุ่นหญิง (กรมสุขภาพจิต, 2550) มีจำนวน 15 ข้อ สอบถามเกี่ยวกับ การปฏิบัติตัวที่แสดงออกถึงพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ภายใน 3 เดือนที่ผ่านมา มาตรประมาณค่า 5 ระดับ (ปฏิบัติเป็นประจำ=5 คะแนน, บ่อยครั้ง= 4 คะแนน, บางครั้ง=3 คะแนน, นานๆครั้ง=2 คะแนน, และไม่เคยเลย เท่ากับ 1 คะแนน) โดยมีคะแนนรวมระหว่าง 15 – 75 คะแนน

และมีเกณฑ์การแปลความหมายพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ ต่ำกว่า 36 คะแนน หมายถึง มีแสดงออกถึงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่ระดับต่ำ ระหว่าง 36 - 55 คะแนน หมายถึง มีแสดงออกถึงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่ระดับปานกลาง และระหว่าง 56 - 75 คะแนน หมายถึง มีแสดงออกถึงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่ระดับสูง

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงรายและได้รับการอนุมัติให้เก็บข้อมูล เอกสารรับรองเลขที่ COA: 148/2025 กลุ่มตัวอย่างได้ตัดสินใจเข้าร่วมอย่างอิสระ และได้รับการยินยอมจากโรงเรียนกลุ่ม ตัวอย่างให้เข้าไปทำการเก็บแบบสอบถามในโรงเรียน ผู้เข้าร่วมการวิจัยและผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่าง ทุกคนได้ลงนามในเอกสารยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ก่อนเริ่มต้นทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพวัยรุ่นและระเบียบวิธีวิจัย 2 ท่าน ครูระดับชั้นมัธยมศึกษา 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้ โดยได้ค่า Index of item-Objective Congruence (IOC) เท่ากับ 0.90 วิเคราะห์หาความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability) ในการศึกษาครั้งนี้ ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha Coefficient พบว่า แบบสอบถามการเข้าถึงสื่อกระตุ้นทางเพศ เท่ากับ .80 และ แบบสอบถามพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น เท่ากับ 0.91 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามภาพรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.85

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเข้าพบกลุ่มตัวอย่าง อธิบายวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และสอบถามความสมัครใจที่จะเข้าร่วมตอบแบบสอบถามออนไลน์ ด้วย Google form ผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ที่ผู้วิจัยจัดเตรียมไว้ให้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามแบบปลายปิด เป็นชุดข้อคำถามที่มีการระบุชุดของคำตอบเพื่อให้ผู้ตอบเลือกตอบ เนื่องจากข้อคำถามซึ่งเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ความรู้สึกทัศนคติการมีเพศสัมพันธ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความ เป็นจริงมากที่สุด และผู้ตอบแบบสอบถามไม่ลำบากใจในการตอบ จึงให้ตอบแบบสอบถามเป็นการส่วนตัว และได้รับการอนุญาตการเข้าร่วมวิจัยจากผู้ปกครองแล้ว โดยในแบบสอบถาม ไม่มีการระบุตัวตนของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถทำในช่วงเวลาที่สะดวก และเป็นส่วนตัว การเก็บรักษาข้อมูล การนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม เก็บรวบรวมจนครบตามจำนวน โดยระยะเวลาดำเนินการศึกษา เดือนมิถุนายน - เดือนสิงหาคม 2568

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient) และสถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square) กำหนดระดับนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างในนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 340 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มารดาอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 62.6 บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 53.8 ขณะเรียน คือ บิดาและมารดา ร้อยละ 60.0 ไม่มี อายุเฉลี่ยเท่ากับ 13.78 (SD= 1.05) ระดับชั้น แพนร้อยละ 54.1 และความถี่ในการเคยอยู่ด้วยกัน มัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 42.1 ผลการเรียนเฉลี่ย สองต่อสองกับเพื่อนที่สนิทมีบ้างเป็นบางครั้ง ร้อยละ 2.01 - 3.00 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายใน 55.6 ดังตารางที่ 1 ครอบครัวที่ดี ร้อยละ 89.1 สถานภาพสมรสของบิดา

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไป จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของวัยรุ่นตอนต้น (n=340)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	183	53.8
ชาย	157	46.2
อายุ (ปี) ($\bar{X}$=13.78, SD=1.05)		
11	1	0.3
12	36	10.6
13	102	30.0
14	114	33.5
15	72	21.2
16	14	4.1
17	1	0.3
ระดับการศึกษา		
ม.1	120	35.3
ม.2	77	22.6
ม.3	143	42.1
ผลการเรียน		
1.00 - 2.00	70	20.6
2.01 - 3.00	179	52.6
3.01 - 4.00	91	26.8
ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว		
ดี	303	89.1
ไม่ดี	37	10.9
สถานภาพสมรสของบิดามารดา		
อยู่ด้วยกัน (คู่)	213	62.7
หย่าร้าง	111	32.6
หม้าย	16	4.7

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วยขณะเรียน		
บิดาและมารดา	204	60.0
บิดาหรือมารดา	54	15.9
ญาติ	82	24.1
มีแฟน/เพื่อนที่สนิท		
มี	156	45.9
ไม่มี	184	54.1
ความถี่ในการเคยอยู่ด้วยกันสองต่อสองกับเพื่อนที่สนิท		
มีบ่อย	32	9.4
มีบ้าง	189	55.6
ไม่มี	119	35.0

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างในนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 340 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับค่าเฉลี่ยของปัจจัยการเข้าถึงสื่อทางเพศและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งพบว่าการบริโภคสื่อกระตุ้นทางเพศ อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 12.18, SD = 3.76) มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ อยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X}$ = 24.74, SD = 10.87) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พิสัย และระดับของปัจจัยการบริโภคสื่อกระตุ้นทางเพศ และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นตอนต้น ($n=340$)

ตัวแปร	$\bar{X}$	SD	Range	Actual Range	แปลผล
การเข้าถึงสื่อกระตุ้นทางเพศ	12.18	3.76	8-32	8-32	น้อย
พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	24.74	10.87	15-75	15-75	ต่ำ

เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ปัจจัยนำ ได้แก่ ผลการเรียนล่าสุด ($r = .173, p = .007$) ระดับการศึกษา ($\chi^2 = -.104, p = .028$) ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ พฤติกรรมการมีแฟน ($\chi^2 = .173, p = .001$) ความถี่ในการอยู่ด้วยกันสองต่อสองกับเพื่อนที่สนิท ($r = .211, p < .001$) และการเข้าถึงสื่อกระตุ้นทางเพศ ($r = .248, p < .001$) และปัจจัยเสริม ได้แก่ สถานภาพสมรสของบิดามารดา ($\chi^2 = .608, p = .002$) และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว ($\chi^2 = -.137, p = .006$) ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ได้แก่ เพศ และบุคคลที่อาศัยอยู่ด้วยขณะเรียน ($p > .05$) ดังตารางที่ 3 และ 4

ตารางที่ 3 แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ไคสแควร์ (Chi-Square correlation) ระหว่างปัจจัยต่างๆที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นตอนต้น (n=340)

ตัวแปร	พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ		การแปลผล
	χ^2	p-value	
เพศ	.041	.224	ไม่มีความสัมพันธ์
ระดับการศึกษา	-.104*	.028	มีความสัมพันธ์
พฤติกรรมการมีแฟน	.173**	.001	มีความสัมพันธ์
ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว	-.137*	.006	มีความสัมพันธ์
สถานภาพสมรสของบิดามารดา	.608*	.002	มีความสัมพันธ์
บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วยขณะเรียน	-.083	.063	ไม่มีความสัมพันธ์

** $p < 0.001$, * $p < .05$

ตารางที่ 4 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ระหว่างปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นตอนต้น (n=340)

ตัวแปร	พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ		การแปลผล
	r	p-value	
อายุ	-.102*	.031	มีความสัมพันธ์
ผลการเรียนล่าสุด (GPAX)	.133*	.007	มีความสัมพันธ์
ความถี่ในการอยู่ด้วยกันสองต่อสองกับเพื่อนที่สนิท	.211**	.000	มีความสัมพันธ์
การเข้าถึงสื่อกระตุ้นทางเพศ	.248**	.000	มีความสัมพันธ์

** $p < 0.001$, * $p < .05$

อภิปรายผล

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นตอนต้นในจังหวัดเชียงราย โดยใช้กรอบแนวคิดแบบจำลองการส่งเสริมสุขภาพ (PRECEDE-PROCEED Model) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการทำความเข้าใจพฤติกรรมสุขภาพที่ซับซ้อน โดยการจำแนกปัจจัยออกเป็น 3 ประเภทหลัก ได้แก่ ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม จากผลการวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นตอนต้นอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ๆ ที่ศึกษาในกลุ่มวัยเดียวกัน ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า

พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นตอนต้น (วิทยาแพ่งแสง และ เกศินี สราญฤทธิชัย, 2565) และจากการศึกษาในกลุ่มนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาตอนต้นในเมืองพัทยา ซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยวเช่นเดียวกับเชียงราย ก็พบว่าพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศอยู่ในระดับต่ำเช่นเดียวกัน (ณิชากัทธ ปุ่นมีกิจ และคณะ, 2563) ผลการวิจัยเหล่านี้อาจสะท้อนถึงระดับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นในบริบทที่คล้ายคลึงกัน

เมื่อพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องตามกรอบแนวคิด PRECEDE-PROCEED ปัจจัยนำเป็นปัจจัยภายในบุคคลที่สร้างแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมสุขภาพ ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนของปัจจัยนำ ได้แก่ อายุและระดับ

การศึกษามีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ซึ่งอธิบายได้ว่าเมื่ออายุมากขึ้นหรืออยู่ในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศจะมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเติบโตทางวุฒิภาวะและการเรียนรู้จากประสบการณ์ในกลุ่มวัยรุ่นตอนต้น อาจทำให้วัยรุ่นมีความสามารถในการควบคุมและตัดสินใจที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ที่อ่อนมากนี้บ่งชี้ว่าอายุและระดับการศึกษาเพียงอย่างเดียวไม่ใช่ปัจจัยขับเคลื่อนหลักที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับงานวิจัยอื่น ๆ พบว่ามีความสอดคล้อง งานวิจัยในจังหวัดลพบุรีก็พบว่าอายุเป็นปัจจัยทำนายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่สำคัญ (วัลลภา วงศ์ศักดิ์รินทร์, 2564) แต่จากการศึกษาในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กลับพบว่าอายุที่มากขึ้นมีความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์มากกว่านักเรียนอายุน้อยกว่าถึง 2.33 เท่า (ปัญญกรินทร์ หอยรัตน์ และปราโมทย์ วงศ์สวัสดิ์, 2563) ความแตกต่างนี้อาจเกิดจากช่วงอายุที่ศึกษาที่ไม่เหมือนกัน โดยงานวิจัยนี้เน้นที่วัยรุ่นตอนต้น (12-16 ปี) ในขณะที่งานวิจัยอื่น ๆ ศึกษาในวัยรุ่นตอนปลายที่เข้าสู่วัยเจริญพันธุ์เต็มที และมีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งขึ้นแล้ว

นอกจากนั้น จากการวิจัยนี้พบว่าผลการเรียนล่าสุด (GPAX) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ซึ่งตีความได้ว่านักเรียนที่มีผลการเรียนดีมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศลดลง สอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ๆ ที่มักจะระบุว่าผลการเรียนที่ดีเป็นปัจจัยปกป้อง (protective factor) ที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่ลดลง จากการศึกษาวัยรุ่นในเมืองพัทยา ก็พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเช่นกัน (ณิชากัทร ปุณมีกิจ และคณะ, 2563) สามารถอธิบายได้ว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนดีอาจเป็นกลุ่มที่มีสถานะทางสังคมในโรงเรียนสูงกว่า มีความมั่นใจในตนเอง มีอิสระ

ในการตัดสินใจ และอาจมีโอกาสรื้อหรือค่าใช้จ่ายที่เพียงพอต่อการเข้าถึงปัจจัยเสี่ยงอื่น ๆ เช่น การใช้สื่อออนไลน์หรือการมีแฟน ซึ่งเป็นปัจจัยที่อำนวยความสะดวกให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้ (วิทยา แผงแสง และเกศินี สราญฤทธิชัย, 2565)

ผลการวิจัยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยนำ คือ เพศ และปัจจัยเสริมด้านบุคคลที่อาศัยอยู่ด้วยขณะเรียน การวิจัยพบไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ข้อมูลนี้อาจขัดแย้งกับงานวิจัยบางส่วนที่ระบุว่าการอาศัยอยู่กับบิดาและมารดาทั้งคู่เป็นปัจจัยทำนายที่สำคัญ (ศิวานิตย์ ทองคำดี และคณะ, 2563) อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างนี้อาจเกิดจากลักษณะของกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ ซึ่งส่วนใหญ่ (ร้อยละ 73.85) อาศัยอยู่กับบิดามารดาอยู่แล้ว ทำให้ความแปรปรวนของข้อมูลในส่วนนี้มีน้อยเกินไปที่จะตรวจพบความสัมพันธ์ได้ นอกจากนี้ การมีอยู่ของบิดามารดาอาจไม่ได้สำคัญเท่ากับคุณภาพของความสัมพันธ์และการกำกับดูแลที่บุตรหลานได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศอย่างมีนัยสำคัญ (ณิชากัทร ปุณมีกิจ และคณะ, 2563)

ผลการวิจัยนี้เน้นย้ำถึงอิทธิพลของปัจจัยเอื้ออย่างชัดเจน ได้แก่ การเข้าถึงสื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ๆ ที่พบว่าการเข้าถึงสื่อกระตุ้นทางเพศเป็นปัจจัยทำนายการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่สำคัญในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย (ชัยนันท์ เหมือนเพชร และคณะ, 2563; ณิชากัทร ปุณมีกิจ และคณะ, 2563; วรณศิริ กระจันโน และคณะ, 2560) นอกจากนี้ ปัจจัยเอื้อที่มีความสัมพันธ์ ได้แก่ การมีแฟน ความถี่ในการอยู่ด้วยกันสองต่อสองกับเพศตรงข้าม และการเข้าถึงสื่อกระตุ้นทางเพศ โดยทั้งสาม

ปัจจัย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ จึงสามารถอธิบายได้ว่า หากกลุ่มวัยรุ่นมีแฟน มีความถี่ในการอยู่ด้วยกันสองต่อสองกับเพศตรงข้ามมาก และมีความสามารถในการเข้าถึงสื่อกระตุ้นทางเพศได้ง่าย ความเสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศจะยิ่งมากขึ้น ซึ่งกลุ่มนักเรียนที่มีแฟนตามทฤษฎีสามเหลี่ยมความรักของ Sternberg ว่าองค์ประกอบของความรักอยู่ 3 ส่วน คือ ความสนิทสนม (Intimacy) ความเสนาหา (Passion) และพันธะสัญญา (Commitment) ซึ่งด้านความเสนาหาจะมีลักษณะเป็นแรงดึงดูดระหว่างเพศให้เกิดความหลงใหลระหว่างกัน อันนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ เมื่อมีการอยู่ด้วยกันสองต่อสองกับเพศตรงข้าม (ปัญญ์กรินทร์ หอยรัตน์ และคณะ, 2563) การอยู่กันตามลำพัง จะเปิดโอกาสให้แฟนหรือคนที่ชอบกระทำพฤติกรรมได้อย่างอิสระและยังอยู่ในสถานที่ลับตาคน และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยพบว่า เมื่อวัยรุ่นหมกมุ่นกับการดูสื่อที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นนิตยสาร ซีดี วีซีดี ใ้เปลือย คลิปลามกตามสื่อออนไลน์ จะกระตุ้นให้เกิดความต้องการอยากรู้ อยากลอง ช่องทางการเข้าถึงสื่อกระตุ้นมีความสะดวก และง่าย การไม่สามารถควบคุมคุณภาพของสื่อได้ จนส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับงานวิจัยจำนวนมากที่ระบุว่า การมีแฟนเป็นปัจจัยทำนายที่สำคัญอย่างยิ่ง และการอยู่ตามลำพังกับคนรักเป็นปัจจัยที่เพิ่มโอกาสในการมีเพศสัมพันธ์ (มาลีสบายยิ่ง, 2562; ศิวานิตย์ ทองคำดี และคณะ, 2563; Borneskoj et al., 2021) ข้อค้นพบนี้เน้นย้ำถึง "โอกาส" และ "สถานการณ์" ที่ล่อแหลม ซึ่งเป็นแก่นสำคัญของปัจจัยเอื้อตามแนวคิด PRECEDE-PROCEED model

ปัจจัยเสริม คือ แรงสนับสนุนจากภายนอกที่ส่งผลให้พฤติกรรมคงอยู่ หรือเปลี่ยนแปลงไป ด้านสถานภาพสมรสของบิดามารดา และ

ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว พบว่า สถานภาพสมรสของบิดามารดา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงลบในระดับต่ำมากกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ แม้ความสัมพันธ์จะอ่อน ผลลัพธ์นี้ยังคงสนับสนุนแนวคิดที่ว่าสภาพแวดล้อมในครอบครัวที่ดีเป็นปัจจัยปกป้องที่สำคัญสำหรับวัยรุ่น ผลการวิจัยของ ณิชากัทร ปูนมีกิจ และคณะ (2563) พบว่าสัมพันธ์ภาพที่ดีในครอบครัวเป็นปัจจัยที่ช่วยลดพฤติกรรมเสี่ยง นอกจากนี้ งานวิจัยในบริบทภาคเหนือตอนบน (กฤษฎา สารทอง และคณะ, 2564) ยังพบว่า ความสำคัญของสภาพครอบครัว การถูกคุกคามทางกายในครอบครัวเป็นปัจจัยทำนายต่อการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ซึ่งเน้นย้ำถึงความจำเป็นที่ครอบครัวควรเป็นพื้นที่ปลอดภัยและให้การสนับสนุนทางอารมณ์แก่บุตรหลานอย่างถูกต้อง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยนี้พบว่า พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นตอนต้น ในจังหวัดเชียงรายอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X} = 24.74$, $SD = 10.86$) พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศมีความสัมพันธ์เชิงลบกับปัจจัยนำ ได้แก่ อายุ ($r = -.102$, $p = .031$) ระดับการศึกษา ($\chi^2 = -.104$, $p = .028$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยนำ คือ ผลการเรียนล่าสุด ($r = .133$, $p = .007$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การเข้าถึงสื่อกระตุ้นทางเพศ ($r = .248$, $p < .01$) ความถี่ในการอยู่ด้วยกันสองต่อสองกับเพื่อนที่สนิท ($r = .211$, $p < .01$) และพฤติกรรมการมีแฟน ($r = .173$, $p = .001$) ในขณะที่พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยเสริม คือ สถานภาพสมรสของบิดามารดา ($\chi^2 = .608$, $p = .002$) และมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว ($\chi^2 = -.137$, $p = .006$) ส่วนปัจจัยนำ คือ เพศ และ

ปัจจัยเสริม คือ บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วยขณะเรียน ไม่มี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ($p > .05$)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ สามารถนำไปเป็น ข้อมูลพื้นฐานในการป้องกันหรือลดพฤติกรรมเสี่ยง ทางเพศ โดยจัดทำโครงการกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ การเข้าถึงสื่อกระตุ้นทางเพศอย่างถูกต้องเหมาะสม ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัย อันควร เพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่ไม่เหมาะสม รวมถึงการจัดโปรแกรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศอย่างเปิดเผย กับบุตรหลาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาข้อมูล เชิงลึกเกี่ยวกับมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น ในประเด็นการที่วัยรุ่นให้คำนิยาม "พฤติกรรมเสี่ยง ทางเพศ" และ "การบริโภคสื่อ" อย่างไร นอกจากนี้ ควรพัฒนาโปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสำหรับ วัยรุ่นให้มีความรู้ ทักษะคิด การจัดการตนเองเพื่อลด ความเสี่ยงต่อการติดโรคทางเพศสัมพันธ์และป้องกันการ ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กฤษฎา สารทอง, พรพนา สมจิตร, กิ่งกนก รักษาเวช, และธันยากร ต้นชลจันทร์. (2564). ปัจจัยทำนายพฤติกรรมความเสี่ยง ปัญหาทางเพศและโรคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นที่มีประสบการณ์ทาง เพศในกลุ่มรักร่วมเพศเขตพื้นที่ภาคเหนือ ตอนบนในประเทศไทย. *เชียงใหม่เวชสาร*, 13(3), 239-265.

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2550). การ สร้างแบบวัดพฤติกรรมทางเพศที่พึงประสงค์ ของเยาวชนในสังคมไทย. Retrieved from: <https://dmh.go.th/download/Ebooks/SexTest250651.pdf>

จิราณี ปัญญาปิน, ณัฐพล อุ่นศรี, พิมพ์คนภรณ์ ตระกูลต่อวงศ์, และสุภาพันธุ์ จันทร์ศิริ. (2565). ผลของโมบายแอปพลิเคชันในการ ส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพทางเพศต่อ ความรู้ ทักษะคิด การตัดสินใจเลือกปฏิบัติ และพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึง ประสงค์ ในวัยรุ่นหญิง. *วารสารพยาบาลสาร*, 50(4), 198-213.

ชัยนันท์ เหมือนเพชร, นิภา มหารัชพงศ์, และปาจรีย์ อับดุลลาภาชิม. (2563). การรู้เท่าทันสื่อ สังคมออนไลน์เรื่องเพศกับพฤติกรรมทาง เพศของวัยรุ่นในประเทศไทย. *วารสารวิจัยทาง วิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 14(2), 23-33.

ณิชาภัทร ปูนมีกิจ, ชนัญชิตาคุษฎี ทูลศิริ, และพร นภา หอมสินธุ์. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนหญิง ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เมืองพัทยา. *วารสาร พยาบาลสาธารณสุข*, 34(1), 13-29.

มาลี สบายยิ่ง. (2562). พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสังคม ปัจจุบัน. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 30(3), 121-127.

นันทน์ภัส ภูษะสุวรรณ, วิริณธ์ กิตติพิชัย, กนิษฐา จำริญสวัสดิ์, และพิมพ์สุรางค์ เตชะบุญเสริม ศักดิ์. (2566). ความรอบรู้ด้านสุขภาพทาง เพศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัด ชลบุรี. *วารสารกฎหมายและนโยบาย สาธารณสุข*, 9(1), 85-95.

ปัญญากรินทร์ หอยรัตน์ และปราโมทย์ วงศ์สวัสดิ์. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการ มีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. *วารสารวิจัยสุขภาพและการพยาบาล*, 36(1), 121-127.

- วิทยา แพงแสง และเกศินี สราญฤทธิชัย. (2565). ปัจจัยทำนายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นตอนต้น. *วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 ขอนแก่น*, 29(3), 77-86.
- วันชัย สมใจเพ็ง. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพทางเพศกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในอำเภอแห่งหนึ่งของจังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี*, 5(2), 101-111.
- วัลลภา วงศ์ศักดิ์รินทร์. (2564). การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 13(2), 151-168.
- วรรณศิริ ประจันโน, รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, และพรนภา หอมสินธุ์. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายตามแนวคิดการให้ข้อมูลข่าวสารแรงจูงใจ และทักษะพฤติกรรม. *วารสารพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 29(2), 39-51.
- ศิวานิตย์ ทองคำดี, ฉวีวรรณ บุญสุยา, เสาวนีย์ ทองนพคุณ, และสาวิตรี วิษณุโยธิน. (2563). พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ในพื้นที่อุตสาหกรรม จังหวัดชลบุรี. *วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา*, 15(1), 85-98.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างสุขภาพ. สถานการณ์เยาวชนอายุ 15-24 ปี การติดเชื้อเอชไอวีและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปี 2566. Retrieved from: <https://www.thaihealth.or.th/?p=352118>
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย. *สถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น จังหวัดเชียงราย. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนการปฏิบัติงานของคณะทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์วัยรุ่น จังหวัดเชียงราย ครั้งที่ 1/2567* วันที่ 13 สิงหาคม 2567 ห้องประชุมกาสะลอง ชั้น 2, สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย.
- สำนักอนามัยเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2564). *รายงานสถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ในประเทศไทย ประจำปี 2564*. [cited 2025 February, 21]. Retrieved from: <https://rh.anamai.moph.go.th/th/surveillance-report>
- Aung, H., & Perngpan, U. (2014). Substance use and HIV-related sexual risk behaviors among Myanmar migrant workers in Mae Sai, Chiang Rai Province, Thailand. *Journal of Health Research*, 28(1), 53-57.
- Catrin Borneskog, C., Häggström-Nordin, E., Stenhammar, C., Tydén, T., & Lliadis, S.I. (2021). Changes in sexual behavior among high-school students over a 40-year period. *Scientific Reports Journal*, 11(1), 13963. doi:10.1038/s41598-021-93410-6
- Green, L.W., & Kreuter, M.W. (2005). *Health program planning: An educational and ecological approach* (4th ed.). New York: Emily Barrosse.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determining sample sizes for research activities. *Education Psychology Measurement*, 30, 607-6